

Модуль 1. Складні елементарні речення сполучникового типу

Навчальний елемент 1.3

ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛІСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СКЛАДНОПІДРЯДНИХ ЕЛЕМЕНТАРНИХ РЕЧЕНЬ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

(8 год. – лекції; 10 год. – практичні; 12 год. – сам. робота)

Лекція 5

Тема: СКЛАДНОПІДРЯДНІ РЕЧЕННЯ НЕРОЗЧЛЕНОВАНОЇ СТРУКТУРИ:
СЕМАНТИКО-СИНТАКСИЧНА ТА ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛІСТИЧНА
ТИПОЛОГІЯ

План

1. Семантико-синтаксичні типи складнопідрядних речень із прислівними підрядними частинами:
 - 1.1. Присубстантивні складнопідрядні речення.
 - 1.2. Прикомпаративні складнопідрядні речення.
 - 1.3. З'ясувально-об'єктні складнопідрядні речення.
2. Функціонально-стилістичні параметри складнопідрядних речень із прислівним зв'язком.
3. Семантико-синтаксичні типи складнопідрядних речень із корелятивним зв'язком:
 - 3.1. Ототожнювальні займенниково-співвідносні речення.
 - 3.2. Фразеологізовані займенниково-співвідносні речення.
 - 3.3. Вміщувальні займенниково-співвідносні речення.
4. Особливості вживання складнопідрядних речень займенниково-співвідносного типу.

Ключові слова: складнопідрядні речення, нерозчленована структура, підрядний аналогічний передбачуваний прислівний зв'язок, підрядний неаналогічний корелятивний зв'язок, асемантичні та семантичні підрядні сполучники, сполучні слова (функтиви), анафоричні елементи, корелятивні пари, антецедент, функції.

Мета: поглибити відомості студентів про специфіку складнопідрядних речень нерозчленованого типу; ознайомити із структурно-семантичною класифікацією речень виучуваного типу; розширити відомості про засоби синтаксичного зв'язку між предикативними одиницями, виявити особливості

вживання складнопідрядних речень із прислівним і корелятивним зв'язками в різностильових текстах.

Рекомендована література до навчального елемента

О с н о в н а

- Вихованець І. Р.** Граматика української мови. Синтаксис : [навч. посібник] / І. Р. Вихованець. – К. : Либідь, 1993. – С. 329–339.
- Волох О. Т.** Сучасна українська літературна мова : [навч. посібник для студ. пед. інститутів] / О. Т. Волох, М. Т. Чемерисов, Є. І. Чернов. – К. : Вид-че об'єдн. „Вища школа”, Головн. відділ. – С. 331–348.
- Городенська К. Г.** Сполучники української літературної мови : [монографія] / К. Г. Городенська. – К. : Вид-чий дім Дмитра Бурого, 2010. – 204 с. [4]. – (Студії з українського мовознавства).
- Дудик П. С.** Синтаксис української мови : підручник / П. С. Дудик, Л. В. Прокопчук. – К. : Академія, 2010. – С. 260–271.
- Завальнюк І. Я.** Синтаксичні одиниці в мові української преси початку ХХІ століття: функціональний і прагматичний аспекти : монографія / Інна Яківна Завальнюк. – Вінниця : Нова книга, 2010. – С. 236–254.
- Загнітко А. П.** Теоретична граматика української мови. Синтаксис: [монографія] / А. П. Загнітко. – Донецьк : ДонДУ, 2001. – С. 338–418.
- Каранська М. У.** Синтаксис сучасної української літературної мови : [навч. посібн.] / М. У. Каранська. – К. : Либідь, 1995. – С. 186–214.
- Слинько І. І.** Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання / І. І. Слинько, Н. В. Гуйванюк, М. Ф. Кобилянська. – К.: Вища шк., 1994. – С. 446–519.
- Сучасна українська мова: Морфологія.** Синтаксис : підручник / за ред. А. К. Мойсієнка. – К. : Знання, 2010. – С. 334–338; 341–344.
- Сучасна українська мова : [підручник] / за заг. ред. О. Д. Пономарева. – К. : Либідь, 1994. – С. 129–136; 138–151.**
- Сучасна українська мова : [підручник] / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін.; за ред. О. Д. Пономарева. – К. : Либідь, 1997. – С. 313–329.**
- Сучасна українська мова : [підручник] / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін.; за ред. М. Я. Плющ. – 3-тє вид., стереотип. – К. : Вища шк., 2001. – С. 373–382.**
- Сучасна українська мова: Синтаксис : [навч. посібн.] / С. П. Бевзенко, Л. П. Литвин, Г. В. Семеренко. – К. : Вища шк., 2005. – С. 184–191.**
- Шульжук К. Ф.** Синтаксис української мови : [підручник] / К. Ф. Шульжук. – К. : Академія, 2004. – С. 263–277.

Д о д а т к о в а л і т е р а т у р а

- Вихованець І. Р.** Нариси з функціонального синтаксису української мови : [монографія] / І. Р. Вихованець. – К. : Наук. думка, 1992. – 224 с.
- Вихованець І. Р.** Семантична структура складного речення / І. Р. Вихованець // Семантико-синтаксична структура речення [Текст] : [монографія] / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, В. М. Русанівський. – К. : Наук. думка, 1983. – С. 67–98.

- Вихованець І.** Головне речення / Іван Вихованець // Українська мова : [енциклопедія]. – К. : Укр. енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2000. – С. 95–96.
- Вихованець І.** Підрядне речення / Іван Вихованець // Українська мова : [енциклопедія]. – К. : Укр. енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2000. – С. 451–452.
- Герман К. Ф.** Структурно-семантичний аналіз складнопідрядних речень сучасної української мови / К. Ф. Герман. – Чернівці : ЧДУ, 1973. – 53 с.
- Голоюх В. Ф.** Роль співвідносних слів у складнопідрядних реченнях / В. Ф. Голоюх // Українська мова і література в школі. – 1977. – № 5. – С. 40–48.
- Городенська К. Г.** Дери́вація синтаксичних одиниць : [монографія] / К. Г. Городенська / Ін-т мовознавства; відп. ред. І. Р. Вихованець. – К. : Наук. думка, 1991. – 192 с.
- Городенська К. Г.** Сполучники української літературної мови : [монографія] / К. Г. Городенська / Ін-т української мови НАН України. – К. : Вид-чий Дім Дмитра Бураго, 2010. – 204 с. – (Студії з українського мовознавства).
- Грипас О.** Предикати компаративних відношень // Лінгвалізація світу: теоретичний та методичний аспекти : зб. матеріалів міжнар. наук. конф. (25–26 травня 2006 р.) / ред. кол. : Г. І. Мартинова (відп. ред.) та ін. – Черкаси-Брама-Україна, 2007. – С. 334–342.
- Зарицька В.** Складнопідрядні речення з синкретичними означально-з'ясувальними підрядними / Валентина Зарицька // Лінгвістичні студії : зб. наук. праць / відп. ред. Загнітко А. П. – Донецьк : ДонНУ, 2002. – Вип. 9. – С. 64–69.
- Зарицька В.** Складнопідрядні речення обставинно-атрибутивного типу / Валентина Зарицька // Лінгвістичні студії : зб. наук. праць / відп. ред. Загнітко А. П. – Донецьк : ДонНУ, 2003. – Вип. 11. – Ч. 1. – С. 148–153.
- Пономарьова Л.** Диференційні та кваліфікаційні ознаки складнопідрядних речень прислівного типу / Л. Пономарьова // Лінгвістичні студії : зб. наук. праць / відп. ред. Загнітко А. П. – Донецьк : ДонНУ, 2001. – Вип. 8. – С. 82–88.
- Чернишова Л.** Деякі структурно-семантичні особливості присубстантивно-означальних речень / Л. Чернишова // Лінгвістичні студії : зб. наук. праць / відп. ред. Загнітко А. П. – Донецьк : ДонНУ, 2001. – Вип. 8. – С. 58–62.

С л о в н и к и й д о в і д н и к и

- Ахманова О. С.** Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. – М. : Сов. писатель, 1966. – 607 с.
- Ганич Д. І.** Словник лінгвістичних термінів / Д. І. Ганич, І. С. Олійник. – К. : Гол. вид-во „Вища школа”, 1985. – 360 с.
- Городенська К. Г.** Граматичний словник української мови: Сполучники / Городенська К. Г. – К., Херсон : Ін-т укр. мови НАН України, Херсон.

- держ. ун-т, 2007. – 349 с. [2].
- Гуйванюк Н.** Українська мова: Схеми, таблиці, тести : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Н. Гуйванюк, О. Кардашук, О. Кульбабська. – Львів : Світ, 2005. – 304 с.
- Загнітко А.** Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни : у 4 т. / А.П. Загнітко. – Донецьк: ДонНУ, 2013. – Т. 1. – 402 с.; Т. 2. – 350 с.; Т. 3. – 426 с.; Т. 4. – 388 с.
- Єрмоленко С. Я.** Українська мова : короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бирик, О. Г. Тодор; за ред. Єрмоленко С. Я. – К. : Либідь, 2001. – 224 с.
- Мала** філологічна енциклопедія : [довідник] / укл. : О. І. Скопенко, Т. В. Цимбалюк. – К. : Довіра, 2007. – 478 с.
- Селіванова О.** Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / Олена Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
- Селіванова О. О.** Лінгвістична енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2010. – 843 с.
- Українська** мова : [енциклопедія]. – К. : Укр. енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. – 824 с.
- Языкознание.** Большой энциклопедический словарь / гл. ред. В. Н. Ярцева. – 2-е. изд. – М. : Большая Росс. энциклоп., 1998. – 685 с.